

Contract-digitalisering, een marktbrede uitdaging!

Het onderwerp contract-digitalisering leeft op verschillende vlakken; zowel vorm, inhoud als procesniveau kennen verschillende vraagstukken. Vanuit het Provinciaal Contracten Buffet wordt door het collectief van provincies onder begeleiding van CROW gewerkt aan het uniformeren én digitaliseren van contractdossiers. Er zijn verschillende standaard contractdocumenten en standaard eisteksten ontwikkeld door en voor het PCB. Daarbij is de rode draad dat herkenbaarheid en bruikbaarheid voor de markt bevorderd wordt. Door deze standaardisatie en digitalisering worden de inkoopprocessen effectiever en reduceren faalkosten.

‘Het aanbestedingsdossier’ van de opdrachtgever kan volledig digitaal gemaakt worden zodat alle requirements (eisen), toelichtende tekst en figuren (bijvoorbeeld principetekeningen) volledig digitaal uitwisselbaar en verwerkbaar zijn. De output van de opdrachtnemer is ook al vaak digitaal beschikbaar in de vorm van bijvoorbeeld verificatie, validatie, ontwerpnota's, as-built tekeningen en beheerinformatie. Met digitaal uitwisselbaar wordt bedoeld dat de contract uitwisselbaar is tussen verschillende systemen en hierdoor kan worden “ingelezen” in verschillende systemen van zowel opdrachtgever als opdrachtnemer tijdens de levensfase van een object.

In gesprekken met verschillende stakeholders en samenwerkingsinitiatieven (bijvoorbeeld het Bruggenplatform, IVER en/of het Provinciaal Contracten Buffet) worden door CROW verschillende behoeften uit de markt op het gebied van contract digitalisering opgehaald.

Rondom het digitaliseren van contractstukken leven er verschillende vragen zoals: ‘Wordt deze behoefte sector-breed gedragen?’, ‘Klopt ons beeld van die verwachtingen wel?’, ‘Hebben we de contract- (en project-)processen wel goed in beeld?’, ‘Zien we de project-lifecycle met haar overdrachtsmomenten wel helder?’.

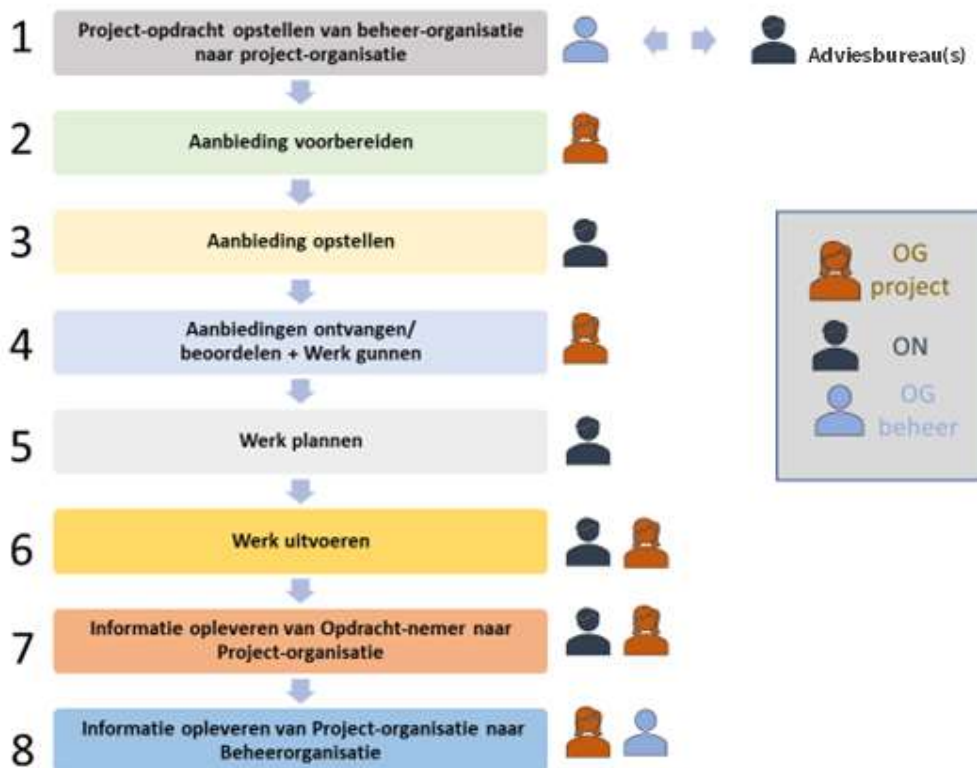
Om met elkaar de discussie aan te gaan nemen we een aantal aannames als uitgangspunt. De volgende aannames worden in dit paper verder toegelicht:

- 1) **Er zijn veel informatieoverdrachts-momenten in de life-cycle van een project**
- 2) **Contractdocumenten kunnen gedigitaliseerd worden**
- 3) **Standaardiseren van eisteksten bevordert digitalisering van contracten en vice versa**

Per aanname wordt er een toelichting gegeven op deze aanname met daarbij eventueel relevante bronnen welke de aanname onderbouwen.

Aanname 1: Er zijn veel informatieoverdrachts-momenten in de life-cycle van een project.

Er zijn veel informatie-overdrachtsmomenten in de life-cycle van een project. Niet alleen binnen organisaties maar ook tussen organisaties onderling. In 2021 is er een onderzoek opgesteld van de Generieke Informatieleveringsspecificatie op het PCB (ILS). Hierin worden de verschillende informatie-overdrachtsmomenten in een project gedefinieerd. In onderstaande afbeelding zijn deze informatie-overdrachtsmomenten per stap te zien en ook de betrokken partij.

Figuur 1: Overdrachtsmomenten Contractdossier

Stelling: Opdrachtgevers en opdrachtnemers lopen qua digitale ontwikkelingen in projecten niet gelijk op. Opdrachtgevers en opdrachtnemers zitten in verschillende fasen van ontwikkeling en hun respectievelijke digitale ‘behoeften’ treden in verschillende projectfasen op.

Stelling: De transitie “van PDF naar datamodel” is eerder een kwestie van mens & cultuur dan een kwestie van beschikbare technieken.

Stelling: De GWW-sector loopt – ten opzichte van andere sectoren - achter op het gebied van digitalisering.

Aanname 2: Contractdocumenten kunnen gedigitaliseerd worden

Binnen de GWW (grond-, weg- en waterbouw) komen verschillende contractvormen voor. Qua contractvorm is het uitgangspunt voor Provinciaal Contracten buffet voornamelijk gericht op geïntegreerde realisatiecontracten; zoals Design & Construct (D&C) contracten. De opdrachtnemer is verantwoordelijk voor het ontwerp van infrastructuur en de uitvoering van de aanleg daarvan.

Het standaard Design & Construct contract is gebaseerd op de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor Geïntegreerde Opdrachten (UAV-GC).⁴ Het aanbestedingsdossier bestaat uit een aantal documenten zowel voor het contract als voor de aanbestedingsprocedure, gebaseerd op modeldocumenten

- Basisovereenkomst
- Vraagspecificatie Eisen

- Vraagspecificatie Proces
- Annexen bij de Vraagspecificatie
- Aanmeldings- en selectiedocument niet-openbare procedure
- Inschrijvings- & beoordelingsdocument niet-openbare procedure
- Inschrijvings- & beoordelingsdocument openbare procedure

Voor dit discussiestuk rondom contractdigitalisering is gekozen voor de afbakening van realisatie-contracten en bijbehorende modeldocumenten. Deze modeldocumenten komen overeen met de beschikbare voorbeelddocumenten van het Provinciaal Contracten Buffet.

Voor wat betreft de Vraagspecificatie eisen, vraagspecificatie proces en de informatieleveringsspecificatie ontwikkelt het PCB een uniforme uitwisselmethode in samenwerking met de COINS-gebruikerscommissie bij het BIM loket: <https://bimloket.github.io/contractspecificaties/>

Stelling: Het digitale projectdossier (zowel alle contractdocumenten als de vereiste realisatiedata) lost alle problemen op het gebied van informatieoverdracht op.

Stelling: Werken vanuit een standaard kan veel geld besparen, ondanks dat het beheren van een standaard tijd en geld kost

⁴ <https://www.pianoo.nl/nl/sectoren/gww/contractvormen/design-and-construct-contracten-dc>

Aanname 3: Standaardiseren van eisteksten bevordert digitalisering

Standaard en herkenbare eisteksten zijn bevorderlijk voor de digitalisering van contractprocessen.

Denk hierbij aan de attributen die je aan eisteksten toekent (is onderdeel van object 'x', behoort tot fase 'y', moet beoordeeld worden in samenhang met eis 'z', etc.), maar ook aan de wijze van formuleren.

Het PCB kiest ervoor in de detaillering en uitwerking van eisen zover te gaan als het collectief het gemeenschappelijk en unanieme draagvlak behoudt. Met andere woorden, als één of meer provincies zich niet meer kan vinden in een eis-uitdieping wordt de status-quo op het gemeenschappelijk bovenliggende niveau bereikt.

Hierdoor stelt de standaardisatie en digitalisering grenzen aan het uitdiepen en specifiek maken van eisen.

https://www.bimloket.nl/documents/Businesscase_contract_als_data.pdf

Stelling: Door telkens dezelfde eisteksten te hergebruiken worden interpretatieverschillen uitgebannen.

Stelling: Niet-standaard eisteksten houden de digitalisering van contracten tegen.

Stelling: De acceptatie van de contractdigitalisering wordt geremd door het ontbreken van standaard eisteksten.

Stelling: standaardisatie en digitalisering voorkomt het telkens opnieuw het wiel uitvinden, waardoor meer energie beschikbaar voor de unieke opgaven in een project.